

Інформаційні матеріали

з нагоди Міжнародного дня волонтера

Щороку 5 грудня увесь світ відзначає міжнародний День волонтера – International Volunteer Day. Волонтерський рух або волонтерство – це течія благодійної допомоги, яка щороку поповнюється новими прихильниками.

Волонтерський рух бере початок у 20-х роках ХХ століття. У Франції після Першої світової війни був реалізований перший волонтерський проєкт за участі німецької і французької молоді, в рамках якого волонтери відновлювали зруйновані війною ферми. Пізніше цю естафету підхопила Індія. Так волонтерський рух поширився світом, у 1987 році налічувалося 80 мільйонів волонтерів. На початок ХХІ ст. волонтерством займалося понад 100 мільйонів людей.

В 1985 році Генеральна Асамблея ООН у спеціальній резолюції запропонувала урядам усіх країн світу відзначати 5 грудня як “Міжнародний день волонтерів в ім’я економічного і соціального розвитку”, закликавши їх здійснювати заходи для спонукання людей у всіх сферах діяльності пропонувати свої послуги як волонтерів.

ООН закликала держави інформувати суспільство про важливий внесок служби добровольців і тим самим спонукати ще більше людей в усіх сферах діяльності пропонувати свої послуги в якості добровольців як на батьківщині, так і за кордоном.

Волонтери або добровольці - це люди, які свій вільний час витрачають на благо суспільства. У всесвітній декларації Добровольців сказано, що вони

мають право присвячувати свій талант, час, енергію індивідуальним і колективним акціям, не очікуючи за це винагороди.

Волонтерська діяльність охоплює різні напрями діяльності, зокрема:

- надання соціальних послуг;
- допомога щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;
- допомога жертвам злочинів, біженцям;
- проведення заходів з охорони природного середовища, збереження культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури;
- проведення заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів
- допомога в боротьбі з пандемією COVID-19.

В Україні волонтерський рух розпочався в 90-х роках, а офіційно Кабмін своєю Постановою визнав його 10 грудня 2003 року. У квітні 2011 р. прийнято Закон України „Про волонтерську діяльність” (19.04.2011 № 3236-VI). У березні 2015 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо волонтерської діяльності»(від 05.03.2015 № 246 –VIII).

Законом, зокрема:

- скасовано необхідність надання організаціям статусу волонтерських організацій;
- передбачено здійснення волонтерської діяльності в зоні проведення антитерористичної операції (проведення бойових дій);
- передбачено надання одноразової грошової допомоги сім'ям волонтерів, як загинули в ході проведення антитерористичної операції, волонтерам, які потримали поранення;
- врегульовано питання добровільного страхування волонтерів, укладання договорів на провадження волонтерської діяльності лише за бажанням;
- визначено, що діти віком від 14 років можуть займатися волонтерською діяльністю за згодою батьків.

Українцям здавна були притаманні традиції взаємодопомоги, але роком розквіту українського волонтерства по праву можна вважати 2014. Саме Революція Гідності дала поштовх розвитку волонтерства в нашій країні, яке з поодиноких випадків виросло в потужний громадянський рух. Ці люди заради

інших жертвували своїм вільним часом, особистими коштами, а іноді й життям.

Війна на сході України, тисячі поранених, мільйони біженців, відсутність налагодженої інфраструктури в армії – все це лягло на плечі українських волонтерів. Саме волонтери добровольцями йшли на фронт, везли на передову все необхідне для захисників, починаючи зі шкарпеток і закінчуючи тепловізорами, приймали біженців, здавали кров пораненим, знаходили необхідні ліки, плели маскувальні сітки й готували борщові набори.

З 2015 року 132 громадським об'єднанням України надавався статус «волонтерської організації». Наразі до Переліку організацій та установ, що залучають до своєї діяльності іноземців та осіб без громадянства для провадження волонтерської діяльності на території України більше 150 організацій.

Організація Об'єднаних Націй у грудні 2014 року провела дослідження про волонтерський рух в Україні, згідно нього:

- майже чверть українців (23%) мали досвід волонтерства;
- 9% українців почали займатись волонтерством протягом останнього року;
- основним напрямком діяльності волонтерів в 2014 році стала допомога українській армії та пораненим - цим займалися 70% волонтерів;
- до подій Майдана найбільш актуальними напрямками діяльності була допомога соціально незахищеним групам населення та благоустрій громадського простору;
- найбільша група волонтерів – це ті, хто займаються волонтерством 1-2 рази на місяць;
- більше половини волонтерів мають вищу освіту;
- 43% волонтерів належать до середнього класу;

Волонтери Закарпаття з перших днів початку антитерористичної операції долучилися до благодійницької допомоги військовим, які в цей час на Сході України захищали нас від гібридного вторгнення. Так, наприклад Людмила Мандзич стала волонтеркою після того, як сама отримала допомогу. У 2014 році її син став добровольцем, отримав поранення, захищаючи Україну. Тоді Людмила дізналася, що наші військові не мають найнеобхідніших речей не лиш для бойових дій, а й для життя в окопах та бліндажах. «В цей час біля мене опинилися волонтери. Вони мене підтримували морально, пропонували будь-яку допомогу, яка мені була потрібна. Таким чином, волонтери

втягували з проблем не тільки мого сина та інших хлопців, але і нас, матерів», — розповідає Людмила Мандзич.

Так в травні 2014 року в Закарпатті з'явилася перша волонтерська організація - Рух підтримки закарпатських військових (далі - Рух), координатором якої стала журналістка Галина Ярцева. На даний час близько 100 волонтерів Закарпаття продовжують систематично працювати для забезпечення ООС. Серед них Наталія та Дмитро Зотови (Мукачево), Іван Кричфалуші (Тячів), Михайло Роман (Виноградів), Володимир Суран (Ужгород), Євген Курденко (представник Виноградівського крила Руху), Іван Белецький (Ужгород), Микола Марчишак (член Спілки ветеранів АТО «Об'єднані війною», колишній полонений), Олександра Артюхіна, журналіст з Ужгорода, Ірина Лукашенко (майстриня з Ужгорода), Ірина Мацепура (директор деревообробного комбінату в місті Рахів), Людмила Лівак (очолює ужгородський «Пласт», який є активним учасником Руху), Туровцій Русанна (Мукачівська кондитерка, яка власноруч виготовляла, прикрашала та продавала солодоці на патріотичних «торжках»), Ольга Томашевська (мати 4 дітей, яка весь свій вільний час віддає волонтерству в Ужгороді), Сергій Денисенко (ужгородський фотограф, ініціатор та організатор акції «Фото патріота»), Оксана Гаврош, (мистецтвознавець, ужгородський куратор «Благодійної виставки-продажу картин та творів мистецтва»);

В перші два роки військових дій армія мала потреби особистого характеру: теплий одяг, щоденне харчування, маскувальна уніформа, військові берці, саморобні пічки, генератори. Волонтери Руху згадують, що батьки разом з маленькими дітьми приносили скарбнички, у які їх діти збирали гроші для придбання велосипеда. Свідомі представники ромського населення в конвертах передавали кошти волонтерській групі для придбання необхідних речей.

В наступні роки війни волонтери:

- забезпечували спецпризначенців спеціальним обладнанням та особистими речами, які б допомогли виконувати службові обов'язки;
- ремонтували автомобілі спецтехніки;
- закупляли тепловізори та генератори для забезпечення електроенергією, приладів нічного бачення, тактичні окуляри, каремати, засоби зв'язку, бензопили та теплу білизну.;
- забезпечували машини швидкого реагування необхідними інструментами;

В теперішній час потребою військових є закупка ліків та обладнання для шпиталів, де лікують поранених бійців, придбання ємностей для питної води,

надання матеріальної допомоги та моральної підтримки поранених в Харківському та Одеському шпиталі.

Рух підтримки закарпатських військових — єдина організація в Закарпатті, яка не просить гроші, а силами багатьох людей заробляє їх. Так волонтери:

- здійснювали акції у супермаркетах міста, коли для охочих долучитися до волонтерства було запропоновано обрати записку з товаром, який необхідно придбати для бійців. Так волонтери в «Дасторі» збирали продукти харчування, побутові речі, засоби гігієни, теплі шкарпетки. Пізніше вони знайшли людей, які переправили зібрані речі на Схід України для воїнів 128 ОГШБ.

- провели Всеукраїнський патріотичний забіг в честь полеглих героїв АТО/ООС «Біжу за ГЕРОЯ!», коли кожен учасник забігу брав собі ім'я героя, який загинув;

- започаткували «Ужгородську РЕГАТУ», коли учасники акції на саморобних плаваючих засобах долали дистанцію по річці Уж, разом з волонтерами реалізовували всілякі смакоти, здобрені гумором та приправлені посмішкою. Девізом акції став лозунг: «Придбавай у волонтера! Стань волонтером!»;

- організовували міні-ярмарок для гендмейдерів, на якому продавали і свої речі, щоб підзаробити грошей на потреби військових;

- провели благодійну акцію "Фото патріота", коли намет із патріотичною фотозоною розміщувався на набережній Незалежності в Ужгороді. Фотографи робили світлини охочим, фото опублікували у Facebook на сторінці з аналогічною назвою, а плата за фото була вільна;

- питна водичка «Сльози сепаратиста» - це акція, яка дала поштовх розвитку креативного волонтерства на Закарпатті. В липні 2014 році, коли волонтери почали думати, як заробляти гроші для того щоб купувати техніку та спорядження для армії. Тоді розпочався велосезон, можна було продавати водичку велосипедистам – але не просту водичку, а брендovanу. «Клич» у соцмережах та опитування стосовно назви бренду дало результат - «Сльози сепаратиста». Дизайнер Олег Олашин, з розробив лого-етикетку. На ній з'явився озброєний ведмідь. «Сльози сепаратиста» побували і на фронті, і в Словянску, вони піднімають настрій пораненим у шпиталях і нині.

- Проводяться тематичні "торжки", на які готують і продають їжу і напої, розігрують лотереї, організовують волонтерську онлайн-крамничку.

- Ужгородські волонтерки Руху підтримки закарпатських військових вирішили влаштувати на Театральній площі весняний генд-мейд ярмарок

«Весна-красна». Всі охочі мали можливість придбати унікальні вироби ручної роботи: від миля до варення, прикраси для дому, рукодільні скриньки, м'які іграшки, віночки, намиста й сережки, сумки і навіть богемське скло за вигідну ціну;

- Антоніна Капітан, пенсіонерка з Оноку (Виноградівський район), яка 10 років прикута до ліжка, передала виноградівським волонтерам 100 пар в'язаних капців, вкладаючи у кожен пару записку із побажанням повернутися додому живим. Волонтери передають ці речі для військовослужбовців 128-ої бригади.

Відомими в області є громадські організації «Волонтери Закарпаття», головою якої є Влада Рейпаші. Центром діяльності ГО став хаб «Ветерана Хата», Закарпатський обласний комітет допомоги солдатським матерями учасникам АТО-ООС, Закарпатський волонтерський центр ГО «Відродження України – Закарпатської області».

Нажаль, волонтерський рух як фронт в тилу теж поніс втрати. Після важкої хвороби померла одна із засновників Руху підтримки закарпатських військових у Виноградіві Ольга Юрійівна Шерегі. Улюблену волонтерку одні називали мамою, інші тіткою Олею. Пані Ольга з перших днів війни долучилася до допомоги військовим, вона стала справжньою господинею у волонтерському офісі Виноградова, контактувала з передовою, знала проблеми підопічних бійців. Вона одна з тих, кого називаються воїнами світла.

Волонтери - це мобільна резервна армія України. У ній є свої постачальники, медичні підрозділи, авторемонтні майстерні, фінансисти, медичний транспорт, служба тилу (яка виробляє необхідні для армії речі і продукти).

Волонтерство закладено в генетичному коді українців. Багата традиціями культура нашого народу завжди давала настанови щодо способу життя в українському суспільстві, звичаї ставали законами, якими керувались люди щодня. Одним з них було побратимство – духовне споріднення та взаємодопомога, що забезпечувало допомогу в скрутну годину.

Сучасна історія боротьби за незалежність України доводить усім, що волонтерство – це стовідсотково покликання, прагнення щирої і високодуховної людини зробити світ кращим, допомогти кожному, хто потребує захисту і підтримки. Це потужний громадський рух, неймовірний імпульс високого добра, найшляхетніша людська діяльність.